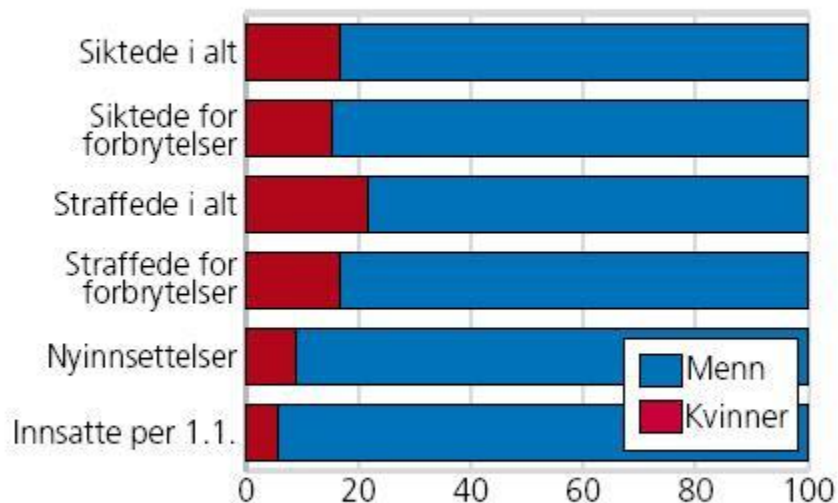

Kvinner som gjerningspersoner og ofre

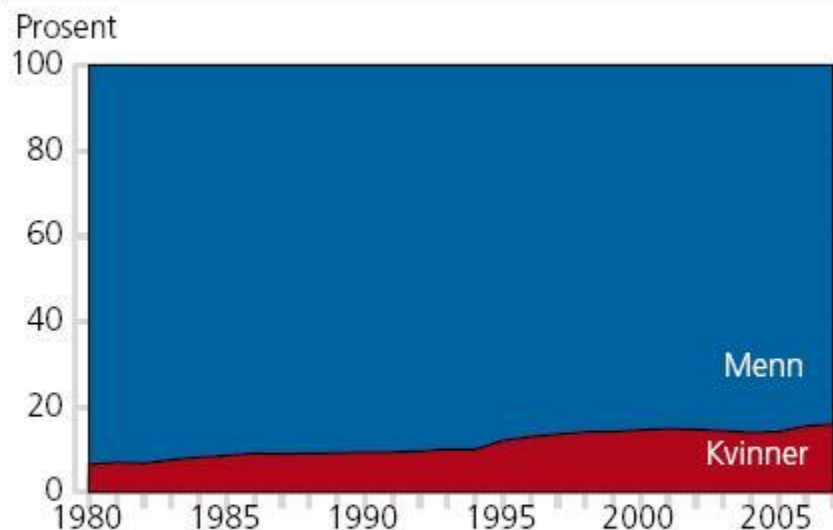
Kjersti Ericsson

Figur 11.11. Siktede, straffede og innsatte per 1. januar, etter kjønn og lovbruddskategori. 2005, 2007, 2007. Prosent

Kilde: [Etterforskede lovbrudd](#), [Straffereaksjoner](#) og [Fengslinger](#), NOS kriminalstatistikk tabell 14, 47, 55 og 54, Statistisk sentralbyrå.

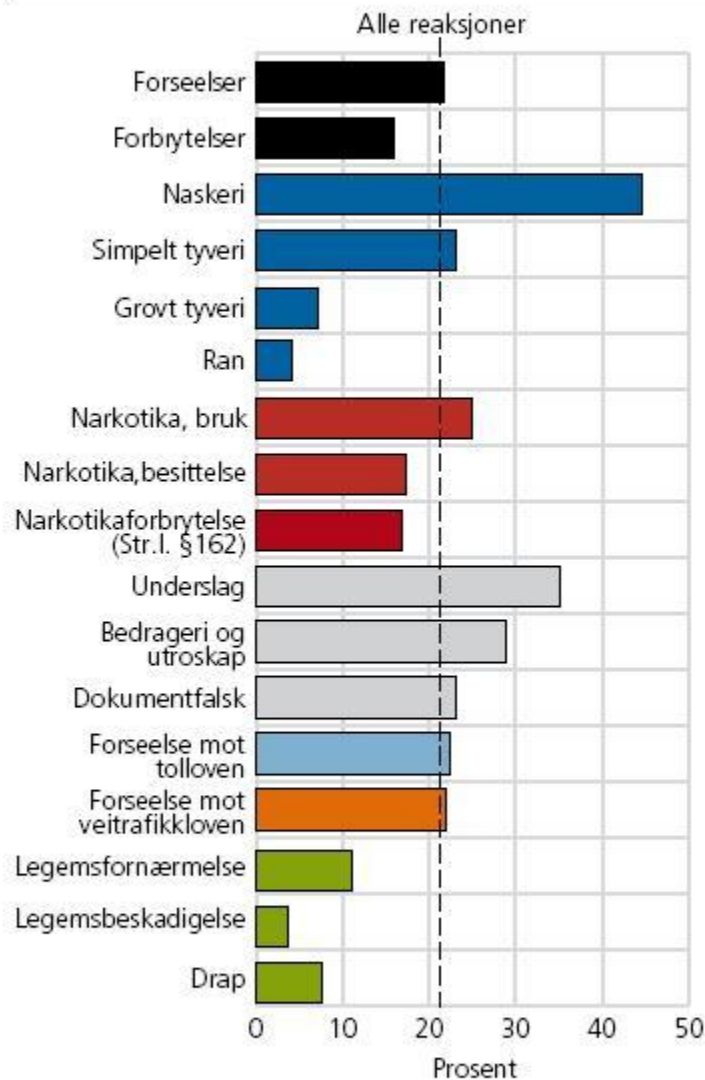
Figur 11.12. Straffereaksjoner for forbrytelser, etter kjønn. 1980-2007. Prosent¹

¹ Av alle med oppgitt kjønn.

Kilde: [Straffereaksjoner](#), [Sosiale indikatorer tabellvedlegg 10](#), Statistisk sentralbyrå.

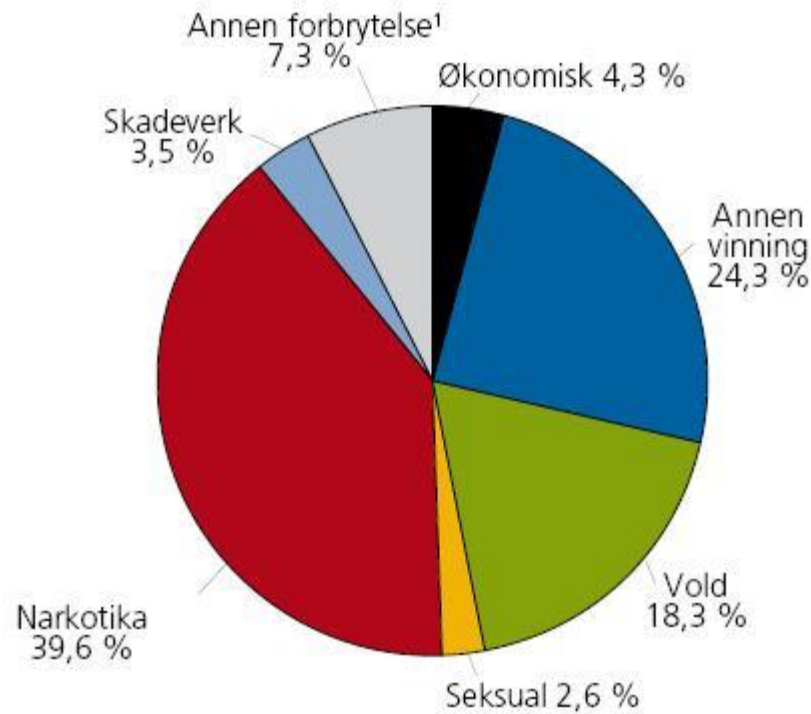
Figur 11.15. **Straffereaksjoner, etter utvalgte typer hovedlovbrudd. 2007. Prosentandel kvinner¹**

¹ Av alle med oppgitt kjønn.

Figur 11.14. **Straffereaksjoner for forbrytelser ilagt menn, etter lovbruddsgruppe. 2007. Prosent**

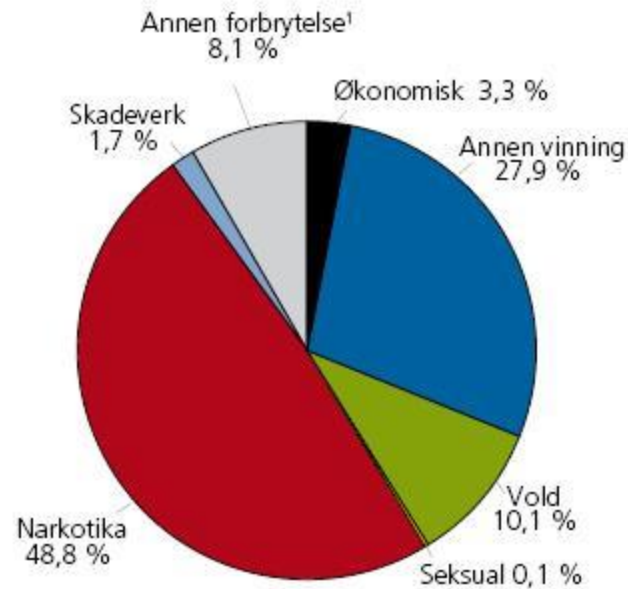

---

¹ Inneholder også miljøforbrytelser.

Kilde: [Straffereaksjoner, NOS kriminalstatistikk tabell 33](#), Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.13. **Straffereaksjoner for forbrytelser ilagt kvinner, etter lovbruddsgruppe. 2007.**
Prosent

¹ Inneholder også miljøforbrytelser.

Kilde: [Straffereaksjoner](#), [NOS kriminalstatistikk tabell 33](#), Statistisk sentralbyrå.

Kvinners andel av de straffbare:

- Kvinners andelen varierer historisk, men har alltid vært lavere enn menns
- Høyeste andel: 23,1 % i 1864
- Laveste andel: 5,7 % i 1959

Mer historisk variasjon:

- I 1860 var sedelighetslovbrudd det typiske kvinnelovbrudd:
- Kvinner sto for 61,3 % av sedelighetslovbruddene

Tidligere sedelighetslovbrudd:

- Leiermål
- Hor
- Konkubinat
- Prostitusjon
- Incest

Kvinnelovbrudd under drap:

- Fosterfordrivelse
- Fødsel i dølgsmål, barnedrap

Tradisjonell femininitet:

- Ikke slik:

- Men slik:

Det dobbelte avvik:

- Kvinnelige lovbrytere bryter loven
- Og de bryter normene for akseptert kvinnelighet

Brudd på normene for tradisjonell femininitet

- sanksjoneres hos kvinnelige lovbrytere
- gjør kvinner til "uverdige" ofre

Straffelovkommisjonen i 1902:

- ”Straffens minimum i § 192 er, som sees, i høy grad nedsat. I virkeligheten gives der alle mulige overgange fra de mest brutale forgribelser på den kvinnelige kyskhed til attentater på provokatorisk letfærdige kvinner, om hvis motstans opriktighed den mest berettigede tvil kan oppkastes, og hvem ialfald intet annet er berøvet enn friheten til selv at bestemme, når og med hvem de vil hengi seg til lasten. I betraktning herav har også de fleste fremmede love rett lave minima.”

Uverdige ofre:

Fra domspapirer i voldtektssak på 1970-tallet:

- ”På den annen side har retten tatt hensyn til fornærmedes eiendommelige og provoserende opptreden som nok kan ha vært en utløsende årsak til begivenheten, og at hendelsen ikke har påført henne noen fysisk eller psykisk skade. Fornærmede var også kjent for å være lettsindig.”

Er kvinnelige gjerningspersoner egentlig ofre

- for kjønnete stigmatiserings- og kriminaliseringsprosesser?
- for kriminalisering av fattigdom og narkotikaavhengighet?
- for en vanskelig oppvekst med omsorgssvikt og overgrep?

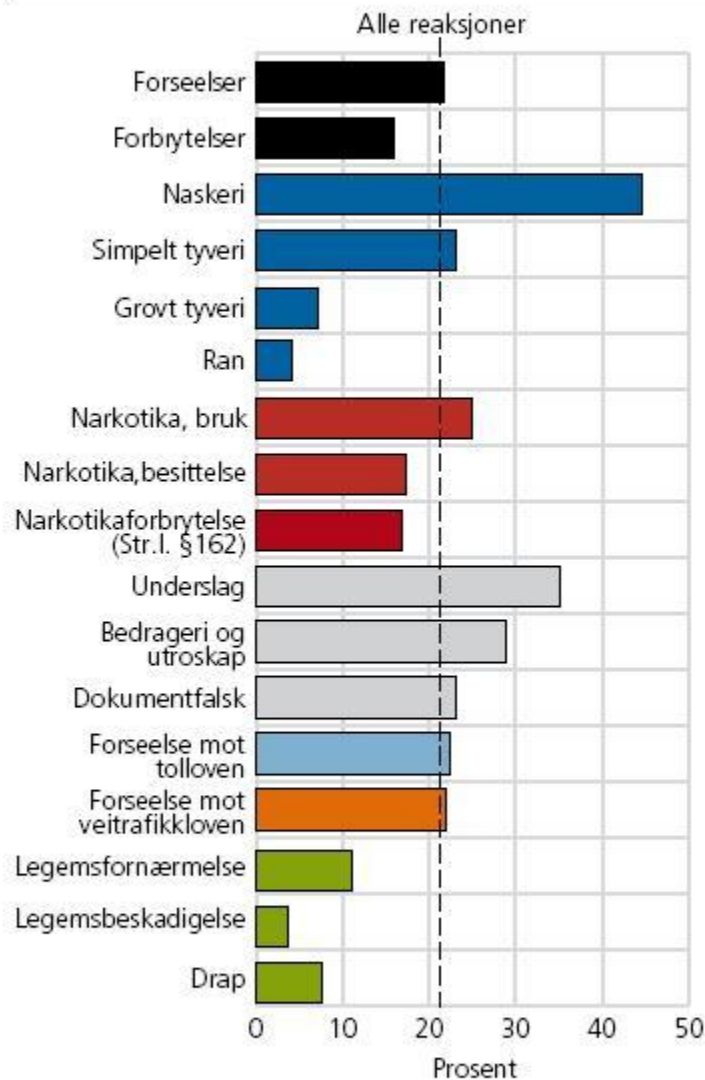
Kathleen Daly:

- Blant kvinnelige gjerningspersoner er skillet mellom offer og gjerningsperson uklart eller flytende
- Men: Hva med *ofrene* for kvinnenes lovbrudd
- Er ikke skillet mellom offer og gjerningsperson flytende også for *mannlige* gjerningspersoner?

Hva skiller kvinnelige gjerningspersoner fra mannlige?

- Lovbruddsprofil
- Maktforholdene i kriminelle miljøer
- Kroppen som sårbar kapital

Figur 11.15. **Straffereaksjoner, etter utvalgte typer hovedlovbrudd. 2007. Prosentandel kvinner¹**

¹ Av alle med oppgitt kjønn.

Hvordan skal jentene i gjengen være?

- "Dem er sløve. Jenter skal ikke være sånn. Skal være ordentlige. Dem bruker hasj. Damer som bruker hasj liker jeg ikke så godt."
- "Jentene får helst ikke lov å drikke – i hvert fall ikke øl, de skal helst drikke Kir eller Sangria, og så får de ikke lov til å røyke hasj, for det er bare tull. Det er for guttene det, det er alltid sånn."

2) Maktforholdene i kriminelle miljøer er kjønnete

Randi og Ronny: uvanlige maktforhold på forbryterbanen

Ruth om rollen sin i et innbrudd:

- ”Men egentlig, liksom, innbrudd og innbrudd, det er kanskje et sterkt ord å bruke på det, men vi var jo fire stykker da – vi planla liksom at vi skulle gjørra det, da, og venninna mi og jeg da – vi skulle bare oppholde ting da, liksom som de to andre gutta tok da, og så bæerte vi noen saker og ting som blei merka da, så hadde den ene gutten vært til sånt avhør, så hadde dem sagt navnet mitt og de andre da, og så blei jeg tatt, men jeg fikk ikke noen straff.”

Kroppen som sårbar kapital:

- Kvinner kan bruke kroppen
- - men ikke uten å bli brukt

Utviklingen i kvinnenes andel av kriminaliteten

- Høyeste andel av kvinnelige straffbare var i 1864 (23,1%)
- Tendensen etter dette høydepunktet var synkende kvinneandel, fram til laveste punkt i 1959 (5,7%)
- Etterpå er tendensen svakt stigende kvinneandel – 10 % i 1970
- I dag: 15 % av de siktede er kvinner

Blir hun kriminell?

Hun blir *ikke* kriminell:

